

Cărți — Reviste

C. Manolache, *Sfinta Dreptate*, roman, „Adevărul”, 1935.

În opéra lui Creangă, țăranul apare în ipostaza splendidă a înfloririi lui verbale—filosof mucalit și puținel sceptic. I. Mironescu ne-a dat tot un țăran moldovean adevărat care, pe lângă humor, ne-a dezvăluit și unele aspecte de primitiv. Tot viață rurală din Moldova de nord găsim în „Sfinta Dreptate”, și tot într'o formă hitră și plăcută; aici se adaogă, însă, pe lângă moștenirea de soare, și ceiace am putea numi puterea întunericului. Tudose Leahu e un om cinstit, însă e un naiv și un impulsiv, care, după formula tragică a timpului nostru, intră în conflict cu rînduiriile vieții nouă.

Cartea aceasta e tristă prin subiect și atmosferă. Mai ales în prima parte, unde ni se înfățișează viața satului, e deosebit de vioaie ca amănunt și limbă.

Am putea obiecta autorului că putea să abandoneze fabula găsirii unui manuscris. Un ocnaș care are de spus lucruri așa de grave și de pline de mîhnire, nu e în stare să întrebuițeze un stil așa de colorat și de artistic; e însă foarte posibil și verosimil să cugete, în ceasurile lui de singurătate, și să-și reprezinte — așa cum a fost cu adevărat—viața lui trecută. Impresia aceasta de viziune, de multe ori suprinzătoare, a vieții unui flăcău voinic și vrednic, cu patimi tari și pumn greu, am avut-o cînd m'am cufundat în lectura cărții. Pentru paginile dela sfîrșitul capitolului X, îi adresez autorului, în deosebi și din toată inima, cele mai calde felicitări. Este acolo cunoaștere, adică adevăr, prezentat cu frăgezime și artă. Iată încă un scriitor care dovedește că mîna cea mare de aur e departe de a fi istovită. **Ms.**

Sandu Teleajen, *Turnuri în apă*, roman, „Cugetarea”, 1935.

Sandu Teleajen ne înfățișează un Iași dezolat, așa cum l-am cunoscut și noi îndată după dezastrul războiului, în 1918. În acel Iași suflase încă odată furtuna destinului. A cîtea oară îi era dat să se mai jertfească, acestei citadele a sufletului românesc? Și jertfa aceasta, cași altele, trebuia să fie însemnată cu ruini și morminte. Mai cu samă în evocările aceluiași Sandu Teleajen își dovedește dragostea și pietatea pentru orașul care l-a adoptat și l-a îmbrățișat; sentimentul acesta, pe care îl simțesc profund și sincer, dă cărții adevăratul interes. N'ași putea spune de ce, prezentarea oamenilor trecători, a boemei de-atunci, care de altfel există și azi, mă mișcă mai puțin. Poate pentru că tribulațiile lui Gabriel Donici, pictorul de talent, se petrec într'o atmosferă încețoșată de materialism? poate pentru că am fi dorit în paginile „Turnurilor în Apă” mai multă lumină spirituală? Însă „autorul are dreptate”, ca totdeauna: în cartea lui se răsfrîng realități și, după războiu, Iașii e desigur în regres sub acest raport. Ceva putred a rămas în această Danemarcă și mocirlele obscurantismului, în care grohăiește Caliban, încă nu s'au zvîntat. Cufundarea finală a artistului Gabriel Donici, subț cețe și ape, cuprinde în ea o semnificație simbolică. **Ms.**